

A WEBMESTER FELADATAI

Tóth-Abonyi Mihály, M.Toth-Abonyi@cc.u-szeged.hu
JATE Számítóközpont

Abstract

To be a webmaster seems very easy: you have to install software, copy a few pictures, and receive congratulations. In reality this work requires many skills. The main areas are: system programming, analysis and design, information gathering, composition, graphical design, marketing, product management. There are also some special tasks which are not required, for example, by our American colleagues: translation, providing general information. Usually these jobs can be shared with other people, in which case the webmaster must also be a good teacher and supervisor. In spite of this daunting list of tasks most webmasters enjoy their work.

Az Internet legnépszerűbb információ szolgáltatási formája ma kétségtelenül a World Wide Web. A hagyományos szerver/kliens architektúrájú rendszert a grafikus nézegető programok kedveltették meg a felhasználókkal. Csak egyet kell kattintani az egérrel, és máris újabb oldalak, képeket, hanganyagokat vagy éppen klipeket varázsolhatunk a terminálunkra, akár a világ másik végéről is. A szövegbe illesztett ábrák segítségével igen látványossá tehetjük a dokumentumainkat. A közelmúltban kifejlesztett animációs lehetőségek révén ezt a hatást tovább fokozhatjuk.

Egy-egy szervernek az összeállítása, üzemeltetése rendkívül összetett feladat. A kezdeti időkben általában a számítógépek rendszergazdái végeztek mindent, ők voltak a klasszikus értelemben vett, egyedül dolgozó webmesterek. A szerver üzembe helyezése után ők töltötték fel azt néhány (gyakran csak példaértékű) oldallal. A rendszerek fejlődésével, növekedésével párhuzamosan egyre több "megfertőződött" felhasználó kapcsolódott be a munkába, és sok helyen átvették a tartalmi, formai szerkesztést. Ma a webmesteri titulus az egész szervert összefogó, menedzselő személyt vagy néhány fős csoportot illeti meg.

Vegyük sorra, hogy egy WWW szerver üzemeltetése során milyen feladatokkal kell megbirkóznunk.

1. Rendszerprogramozás

A legelső lépés a szerver program lefordítása, installálása. Ezzel azonban korántsem érnek véget az ilyen jellegű feladatok. A szervernek lehetnek olyan funkciói (például forma-nyomtatványok feldolgozása, számlálók, keresések különböző adatbázisokban, magán a WWW szerveren, animációk), amelyek programok, scriptek megírásával, jobb esetben egy már meglévő változat helyi sajátosságokat figyelembe vevő adaptálásával valósíthatók meg. A technológiai fejlődést is folyamatosan figyelemmel kell kísérni, gyorsabb, többet tudó szerverek jelenhetnek meg. A ma ingyenesen hozzáférhető legelterjedtebb WWW szerverek: W3C (korábban CERN), NCSA, Apache.

2. Elemzés, tervezés

Ezek a lépések bármilyen rendszer készítésekor megtalálhatók. Mielőtt élesben üzemeltetni kezdenénk a szervert, el kell dönteni, hogy mire is akarjuk azt használni. Ehhez ismerni kell az adott intézményt, vállalatot, figyelembe kell venni, hogy milyen feladatokra alkalmazható a World Wide Web, s ezek alapján egy

konceptiót kell kidolgozni. Lényeges, hogy már ebben a szakaszban próbáljuk meg a különböző szintű vezetőket bevonni a munkába. A későbbiekben - a megszerzett együttműködési készség révén - ez többszörösen megtérülhet. A tervet csak egy kiindulási alapnak kell tekinteni. A felhasználói ismeretek és az üzemeltetési tapasztalatok bővülése, a WWW önfejlődése még a viszonylag állandó profilú intézményeknél, vállalatoknál is apróbb-nagyobb változtatásokat fog indukálni. Fontos, hogy a szerver szerkezete mindig áttekinthető legyen, lehetőleg ne zsúfoljuk fölöslegesen tele az egyes oldalakat. Szükség esetén el kell tudni fogadtatni a különböző egységek vezetőivel, hogy az általuk összeállított anyagok nem feltétlenül lesznek közvetlenül elérhetőek a főoldalról.

3. Információ gyűjtés

A megtervezett szerveret tartalommal kell megtölteni, és azt rendszeresen meg kell újítani. Ha az előző lépésben sikerült jó kapcsolatokat kiépíteni, akkor az anyaggyűjtés könnyen fog menni. Ha viszont ez nem történt meg, akkor most kell meggyőzni az érdekelteket, hogy a rendelkezésükre álló információ átadásával járuljanak hozzá a szerver sikeres üzemeltetéséhez. Vácolni kell, hogy a részükről befektetett plusz munkának mi lehet a hozadéka. Optimális esetben még a dokumentumok összeállítását is elvállalhatják, ekkor viszont mindenképpen segítséget kell nekik adni a HTML rejtelmei megismeréséhez, tájékoztatni kell őket a szerveren esetleg érvényben levő konvenciókról, amikhez alkalmazkodniuk kell, és szerkesztő programokat kell a rendelkezésükre bocsátani.

4. Fogalmazás

Ha a szerver anyagának döntő részét nem maga a webmester készíti, akkor sem kerülhető el, hogy néhány, a szerver szerkezetében kulcsfontosságú oldalt ne ő maga írjon meg. Közérthető megfogalmazásokra kell törekedni, a szerveret várhatóan nem csak szakmabeliek fogják felkeresni. Legalább annyit meg kell próbálni elérni, hogy az adott területen járatlan látogató el tudja dönteni, hogy az adott link mögött megbújó anyag érdekelheti-e őt vagy sem. Ne önmagában az rettense vissza, hogy például egy számára ismeretlen mozaikszóba ütközik. A mások által készített részeket is érdemes áttekinteni ebből a szempontból.

5. Látványtervezés, -kivitelezés

Bár vannak nem grafikus böngészők, a WWW sava-borsát mégis a szépen illusztrált oldalak jelentik. A képek a díszítés mellett természetesen funkcionális feladatokat is elláthatnak: kiegészíthetik a szöveget, csak cirkalmasan megfogalmazható körmondatokat helyettesíthetnek. A World Wide Web-en szinte minden színessé tehető (háttér, szöveg), de csak óvatosan szabad élni ezekkel a lehetőségekkel. Meg kell győződni róla, hogy az összhatás kellemes, a szöveg olvasható marad, a választott háttér nem irritálja a szemet. A beszkenelt képek mellett mi magunk is készíthetünk rajzokat, ikonokat. Érdemes minél több grafikus programot összegyűjteni, kipróbálni, egyetlen eszközzel csak a legegyszerűbb esetekben boldogulunk.

6. Marketing

Immár elkészült a gyönyörű, jól funkcionáló szerverünk. Ha nem kizárólag belső használatra szántuk, akkor el kell kezdeni vendégeket toborozni. Ehhez a legcélravezetőbb módszer a nagyobb, gyűjtő jellegű szerverekre, témaorientált katalógusokba bejelenteni a mi szerverünket. Ha ezt megtettük, akkor nemsokára "gyanús alakokra" lehetünk figyelmesek, akik a log fájl tanúsága szerint egy robot.txt nevű állományt akarnak letölteni a rendszerünkről. Ez azt jelenti, hogy bekerültünk az Internet körforgásába, a gyűjtő szerveren szereplő bejegyzés révén az óriási információmennyiséget felhalmozó kereső rendszerek hozzánk is ellátogatnak, bennünket is számon tartanak.

A szolgáltatásunkra várhatóan igényt tartók szervereit mi magunk is megkereshetjük, és megkérhetjük az ottani webmestert, hogy a tüneményes szerverükön (ez legyen a legenyhébb kifejezés!) készítsen egy linket a miénkhez, s mi is viszonzzuk ezt a szívességet. Célszerű tehát egy olyan oldalt betervezni, ahol ilyen

kölcsönös egymásra mutatásokat, más érdekességeket gyűjtünk. Hozzánk is érkehetnek hasonló jellegű kérések. Ebben az esetben érdemes szétnézni, hogy mennyire érdekes a mi felhasználóink részére a felkínált hely, s csak ezután dönteni annak elfogadásáról vagy visszautasításáról.

7. Termék menedzselés

Ha sikerült a megfelelő számú érdeklődőt a szerverünkre csábítani, akkor elérkezett az ideje, hogy azt ne csak kifelé, hanem befelé is "értékesítsük". A log fájlokból készített mutatós statisztikákkal megkönyvékezhetjük a főnökünket, hogy például ideje lenne már a deszktopot egy nagyobb teljesítményű szerverre cserélni, ami jobban ki tudja szolgálni az egyre növekvő forgalmat. Ahol a külföldi érdeklődés nagy súllyal esik latba, ott a füstjelzők, automata tűzoltó berendezések, szünetmentes tápegységek beszerzését érdemes szorgalmazni, megteremtve ezáltal a napi huszonnégy órás üzemeltetés feltételeit. Természetesen a fizetésemelési igényünkről sem szabad megfeledkezni, miután ilyen fontos, már-már stratégiai pozícióba kerültünk.

8. Egyéb feladatok

A külföld felé is szolgáltatók részére az eddigiekhez hozzáadódik a dokumentumok más nyelv(ek)re történő lefordítása. Ez a szerver szerkezeti oldalainál is elkerülhetetlen, hiszen enélkül a magyarul nem értők csak nehezen találnák meg az idegennyelvű dokumentumokat.

Mivel hazánkban még nem általánosan elterjedt az Internet, ezért számos meglepő kérést, kérdést tartalmazó levelet kaphat az ablakba kitett email címmel rendelkező webmester. Ezeket a lehetőségeinkhez, tudásunkhoz mérten illik megválaszolni, vagy a válaszadásra alkalmasabbnak tartott személyhez továbbítani.

A valóságban az egyes feladatok nem különülnek el ennyire egymástól, a sorrendjük sem kötött. A sok-sok teendő mellett rengeteg sikerélményben lehet részünk. Ismerősöktől, ismeretlenektől kaphatunk elismerő sorokat, persze kritikus hangvételűeket is. A webmesterek többsége örömmel végzi a munkáját, remek érzés a mai világ egyik csodájában alkotó módon résztvenni.

Néhány hasznos link

- W3C szerver: <http://www.w3.org/pub/WWW/Daemon/>
- NCSA szerver: <http://hoohoo.ncsa.uiuc.edu/>
- Apache szerver: <http://www.apache.org/>
- Web fejlesztők virtuális könyvtára: <http://www.stars.com/>
- World Wide Web Consortium: <http://www.w3.org/>
- World Wide Web FAQ: <http://www.boutell.com/faq/>
- Fogalmazási tanácsok: <http://www.cs.cmu.edu/~tilt/cgh/>
- Analog log fájl elemző: <http://www.statslab.cam.ac.uk/~sret1/analog/>

Irodalomjegyzék

- [1] Cricket Liu, Jerry Peek, Russ Jones, Bryan Buus & Adrian Nye: Managing INTERNET Information Services; O'Reilly & Associates, Inc.; 1994.
- [2] Chuck Musciano: Webmaster Column; SunWorld Online (<http://www.sun.com/sunworldonline/>); 1995-1996.